

Directeurenoverleg vervolg vliegmaatregelen | 6 mei 2020 | 15.00-16.00 uur | via webex

Deelnemers:

- (10)(2e) (10)(2e) IenW
- (10)(2e) (10)(2e) VWS
- (10)(2e) (10)(2e) NCTV
- (10)(2e) (10)(2e) BZ

Doel

Opties bespreken voor het vervolg van de huidige vliegmaatregelen voor hoog-risicolanden zodra het EU Schengen inreisverbod verloopt. Het huidige verbod loopt tot 15 mei, de verwachting (van BZ) is dat deze maatregel opnieuw verlengd gaat worden.

Aanleiding

Op 16 april is een aanwijzing uitgegaan aan de vijf voorzitters van veiligheidsregio's met een aangewezen luchthaven. In deze aanwijzing staan aanvullende vliegmaatregelen voor inkomend vliegverkeer, met als doel de instroom van passagiers die mogelijk COVID-19 bij zich dragen in Nederland zoveel mogelijk te beperken en mogelijke verspreiding van COVID-19 te voorkomen.

De aanvullende maatregelen voor inkomend vliegverkeer bestaan uit de invoering van een verplichte gezondheidsverklaring voor reizigers afkomstig uit hoog-risicogebieden en voor de door de overheid georganiseerde repatriërvluchten. Als uit de gezondheidsverklaring blijkt dat de passagiers klachten hebben die passen bij COVID-19 zal hen door de luchtvaartmaatschappijen de toegang tot de vlucht worden ontzegd. Daarnaast worden reizigers door luchtvaartmaatschappijen geïnformeerd over geldende maatregelen in NL en krijgen het advies om 14 dagen in thuisquarantaine te gaan.

Voor de definitie van hoog-risicogebieden is aangesloten op de lijst van gebieden die het Europees Luchtvaartagentschap (EASA) bijhoudt. Daarbij is ook aangegeven dat in overleg met het RIVM bekeken wordt welke aanvullingen er op de lijst nodig zijn. De lijst van EASA wordt periodiek geactualiseerd.

Het RIVM heeft contact gehad met EASA over hoe de lijst wordt samengesteld. Daarnaast is op de formele uitvraag van EASA vanuit NL de gewenste uitbreiding van de hoog-risicolanden ingebracht - conform eerder OMT-advies om meeste landen buiten EU zonder een goed surveillance systeem ook als hoog-risicoland te beschouwen. Het gaat hierbij om landen in Midden- en Zuid-Amerika, Afrika en delen van Centraal- en Oost-Azië.

Dilemma's

- Hoewel de EASA lijst al is uitgebreid en dus verbeterd, ligt het niet in de lijn der verwachting dat landen met beperkte surveillance als hoog-risicoland zullen worden toegevoegd. Hoewel net een werkgroep is gestart met de EC om meer uniformiteit in de procedures te krijgen, wordt EASA beperkt door hun mandaat en positie in de industrie, waardoor ze moeilijk kunnen adviseren over landen en gebieden waar datacollectie beperkt is. Ook ECDC kan niet adviseren op politieke gevoelige onderwerpen als deze.
- Aangezien het om regio's buiten EU/Schengen gaat, zal dat in de praktijk een groot verschil t.o.v. huidig beleid gaan betekenen zodra het EU Schengen inreisverbod verloopt (voorlopig 15 mei).
- Er is een groot verschil in beleid in omliggende landen; sommige landen hanteren strenge vluchtrestricties/ inreisverboden, andere landen hanteren het 14 dagen zelf-quarantaine beleid voor alle inkomende reizigers [bijlage ICAO-overzicht]. De EASA-lijst wordt breed gebruikt voor desinfectie van vliegtuigen maar niet voor volksgezondheidsmaatregelen zoals de gezondheidsverklaring of quarantaine.

- Vliegbewegingen nemen mogelijk toe (zeker na het verlopen van het Schengen-verbod), maar het is lastig in te schatten met welke aantallen er rekening moet worden gehouden. Het is onzeker wat de invloed is van de overige nationale maatregelen die getroffen zijn in de betreffende landen, zoals bv. negatieve reisadviezen.
- Er is een afweging nodig tussen het verwachte gezondheidseffect, economische effect en diplomatieke effect. Bij de afweging moet ook rekening worden gehouden met de invloed van andere mogelijke reisebewegingen buiten de luchtvaart om.

Opties voor het vervolg van vliegmaatregelen na het verlopen van de Schengen-ban

1. Nederland hanteert voor buiten de EU een eigen 'positief' lijst met landen die een goede surveillance hebben en laag-risicoland zijn gezien de transmissie (denk aan bv Australië, Canada, Japan, etc.). Alle overige landen buiten de EU zijn daarmee hoog-risicoland waarvoor de huidige maatregelen ook zullen gaan gelden.

Voordeel:

- Sluit aan bij OMT advies; vanuit het oogpunt van de volksgezondheid wordt het risico op toename van Covid-19 en verspreiding in Nederland door import zoveel mogelijk beperkt.

Nadelen:

- Meer operators zullen dan de verplichte gezondheidsverklaring moeten gaan invoeren wat veel administratieve lasten geeft.
- Diplomatiek gezien is het lastig uit te leggen dat je een eigen lijst hanteert en waarom sommige landen niet op de 'positieve lijst' staan terwijl ze zelf vinden dat ze hier thuishoren.

2. De EASA-lijst blijven hanteren

Voordeel:

- Het geeft uniformiteit in de regelgeving rond luchtvaart in deze COVID crisis en is reeds bekend als referentie voor luchtvaartmaatschappijen.

Nadelen:

- risico op toename van Covid-19 en verspreiding in Nederland door import, terwijl we hier juist nationale maatregelen treffen om transmissie onder controle te houden, in het geval pandemische verspreiding aanhoudt en we geen extra maatregelen treffen voor vliegverkeer uit hoog-risicolanden die niet op de EASA lijst staan.
- Verschil in maatregelen voor hoog-risicolanden binnen en buiten de EU is niet goed uitlegbaar

3. 14 dagen thuisquarantaine instellen voor alle inkomende reizigers; en de gezondheidsverklaring daarnaast alleen behouden voor landen op de EASA-lijst

Voordelen:

- Goede maatregel om zeker te weten dat iemand die besmet is thuis blijft – in lijn met ontwikkeling van nationaal beleid met een strengere bron- en contactopsporing en het hele gezin in quarantaine gaat als een gezinslid positief test.
- Wordt reeds toegepast in verschillende omringende landen
- Diplomatiek beter uit te leggen dat voor alle landen dezelfde maatregelen gelden
- Beperkt administratieve last voor luchtvaartmaatschappijen (alleen informatie verstrekken over geldende maatregelen in NL en advies thuisquarantaine)

Nadelen:

- Een vorm van controle of handhaving is (in ieder geval voorlopig gezien de pandemische verspreiding) niet mogelijk, het gaat om een dringend advies.
- De gezondheidsverklaring - die nog altijd nuttig is ter bescherming van het luchtvaartpersoneel - wordt niet uniform ingezet voor alle hoog-risicolanden
- Nederland wordt als land minder interessant voor reizigers omdat iedereen eerst 14 dagen in quarantaine moet (bijv. zakenreizen, congressen). Dit schaadt mogelijk de economie. Tot welk moment wil je dit inzetten?
- Verschillend gebruik van gezondheidsverklaringen is mogelijk lastig uit te leggen in communicatie